

МЕХАНІЗМИ СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД (НА ПРИКЛАДІ КАЛИНІВСЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ)

MECHANISMS OF SOCIAL AND HUMANITARIAN DEVELOPMENT OF TERRITORIAL COMMUNITIES (ON THE EXAMPLE OF KALYNIVKA MUNICIPAL TERRITORIAL COMMUNITY)

Актуальність дослідження полягає в необхідності комплексного аналізу механізмів соціально-гуманітарного розвитку територіальних громад в умовах децентралізації для підвищення ефективності місцевого самоврядування та покращення якості життя мешканців. Перспективи розвитку місцевого самоврядування в Україні нерозривно пов'язані з імплементацією сучасних управлінських підходів до організації життєдіяльності громад, що зумовлює потребу в критичному переосмисленні існуючих механізмів управління соціально-гуманітарною сферою на локальному рівні. Мета дослідження – проаналізувати поточний стан соціально-гуманітарного розвитку Калинівської територіальної громади, визначити ключові проблеми та розробити обґрунтовані рекомендації щодо вдосконалення механізмів управління соціально-гуманітарною сферою.

Здійснено комплексний аналіз соціально-економічних показників, системи управління та нормативно-правової бази Калинівської громади. Методологічною основою дослідження стали системний та інституційний підходи, а також компаративний аналіз, що дозволило виявити причинно-наслідкові зв'язки між окремими елементами соціально-гуманітарної сфери громади. Виявлено основні проблеми: недостатня координація між виконавчими органами влади, обмежені можливості для розвитку молоді, незадовільний стан інфраструктури та економічні виклики, що суттєво обмежують потенціал громади в контексті забезпечення сталого розвитку. Проведено SWOT-аналіз громади, який виявив її сильні сторони (стратегічне розташування, розвинений промисловий та аграрний сектори), слабкі сторони (відтік молоді, проблеми інфраструктури), можливості (інвестиційний потенціал, розвиток транспортного вузла) та загрози (міграція населення, екологічні ризики).

Теоретичне значення дослідження полягає у розвитку концептуальних засад публічного управління соціально-гуманітарною сферою на рівні територіальних громад в умовах децентралізації. Практична цінність роботи підтверджується розробленими рекомендаціями щодо вдосконалення механізмів соціально-гуманітарного розвитку громади, серед яких: підвищення ефективності реалізації соціальних програм через запровадження проектного підходу, імплементація інструментів стимулювання підприємницької діяльності з урахуванням локальної специфіки, оптимізація адміністративних процедур шляхом цифровізації публічних послуг, налагодження багаторівневої системи моніторингу та оцінки ефективності використання бюджетних коштів із залученням представників громадськості. **Ключові слова:** територіальна громада, соціально-гуманітарний розвиток, децен-

тралізація, механізми публічного управління, соціальний захист, місцеве самоврядування, бюджетне фінансування.

The relevance of the study lies in the need for a comprehensive analysis of the mechanisms of social and humanitarian development of territorial communities in the context of decentralisation in order to increase the efficiency of local self-government and improve the quality of life of residents. The prospects for the development of local self-government in Ukraine are inextricably linked to the implementation of modern management approaches to the organisation of community life, which necessitates a critical rethinking of the existing mechanisms for managing the social and humanitarian sphere at the local level. The purpose of the study is to analyse the current state of socio-humanitarian development of the Kalynivka territorial community, identify key issues and develop sound recommendations for improving the mechanisms of socio-humanitarian management.

A comprehensive analysis of the socio-economic indicators, governance system and regulatory framework of the Kalynivka community was carried out. The methodological basis of the study was based on systemic and institutional approaches, as well as comparative analysis, which allowed to identify the cause-and-effect relationships between individual elements of the community's social and humanitarian sphere. The main problems were identified: insufficient coordination between executive authorities, limited opportunities for youth development, poor infrastructure and economic challenges that significantly limit the community's potential for sustainable development. A SWOT analysis of the community was carried out, which revealed its strengths (strategic location, developed industrial and agricultural sectors), weaknesses (outflow of young people, infrastructure problems), opportunities (investment potential, development of a transport hub) and threats (migration, environmental risks).

The theoretical significance of the study lies in the development of the conceptual foundations of public administration of the social and humanitarian sphere at the level of territorial communities in the context of decentralisation. The practical value of the work is confirmed by the developed recommendations for improving the mechanisms of social and humanitarian development of the community, including: increasing the efficiency of social programmes through the introduction of a project approach, implementation of tools to stimulate entrepreneurship, taking into account local specifics, optimisation of administrative procedures through the digitalisation of public services, establishment of a multi-level system for monitoring and evaluating the effectiveness of budgetary funds with the involvement of.

Key words: territorial community, social and humanitarian development, decentralization, public administration mechanisms, social protection, local self-government, budget financing.

УДК 352.07:316.42:008(477.44)
DOI <https://doi.org/10.32782/pma2663-5240-2024.44.53>

Комарницька Г.О.

д. екон. наук, професор,
завідувачка кафедри публічного
адміністрування та управління
бізнесом,
Львівський національний університет
імені Івана Франка
ORCID ID: 0000-0002-5533-6439

Шасвська А.В.

здобувачка другого
(магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності 281 Публічне управління
та адміністрування,
Львівський національний університет
імені Івана Франка
ORCID ID: 0009-0009-3352-0559

Постановка проблеми у загальному вигляді. Соціально-гуманітарний розвиток територіальних громад є визначальним чинником забезпечення сталого зростання регіонів та підвищення якості життя населення. В умовах децентралізації, яка розширила повноваження органів місцевого самоврядування, питання ефективного управління соціально-гуманітарною сферою набуває особливого значення. Водночас із розширеними можливостями територіальні громади отримали й нові виклики, пов'язані з необхідністю забезпечення належного фінансування соціальних програм, розвитку інфраструктури та залучення інвестицій для стимулювання місцевої економіки.

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю детального аналізу поточного стану соціально-гуманітарного розвитку територіальних громад, зокрема Калинівської міської територіальної громади Вінницької області, для визначення проблемних аспектів і формулювання практичних рекомендацій щодо вдосконалення механізмів управління. Калинівська громада, маючи значний потенціал завдяки вигідному географічному розташуванню, наявності промислових підприємств та розвиненому аграрному сектору, стикається з низкою проблем у сфері соціальних послуг, зайнятості населення та економічного розвитку, що потребують комплексного розв'язання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика управління соціально-гуманітарним розвитком територіальних громад привертає значну увагу науковців та практиків публічного управління, особливо в контексті реформи децентралізації в Україні. Нормативно-правове регулювання діяльності територіальних громад ґрунтується на Законі України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21.05.1997 № 280/97-ВР (Про місцеве самоврядування, 1997), який визначає фундаментальні засади функціонування місцевого самоврядування та повноваження територіальних громад. Закон України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» від 11.09.2003 № 1160-IV (Про засади державної регуляторної політики, 2003) закладає основи регуляторної діяльності місцевого самоврядування.

На регіональному рівні правове регулювання діяльності Калинівської міської територіальної громади здійснюється через Статут громади, затверджений рішенням Калинівської міської ради від 21.11.2017 №259 (Про затвердження Статуту, 2017), а також через низку програмних документів, що визначають напрями

соціально-гуманітарного розвитку, зокрема Стратегію розвитку Калинівської міської територіальної громади до 2030 року (Стратегія розвитку, 2021).

Питання соціального захисту в громаді регулюються Програмою соціального захисту населення Калинівської міської територіальної громади на 2021-2025 роки (Про затвердження програми соціального захисту, 2020), Програмою підтримки ветеранів війни та членів їх сімей (2025-2028 роки), Програмою забезпечення соціальним захистом внутрішньо переміщених та евакуйованих осіб на території громади на 2022-2025 роки (Про затвердження Програми забезпечення, 2022) та іншими програмними документами.

Особлива увага приділяється розвитку освіти та молодіжної політики, що відображено в Програмі роботи з обдарованими дітьми та молоддю Калинівської міської територіальної громади на 2021-2025 роки (Про затвердження Програми роботи, 2020) та Програмі розвитку інформатизації освіти (Про затвердження Програми розвитку інформатизації, 2023).

Дослідження функціонування територіальних громад продемонструвало, що незважаючи на значний прогрес у формуванні нормативно-правової бази, залишаються недостатньо розробленими питання інтеграції різних аспектів соціально-гуманітарного розвитку територіальних громад в єдину систему, оцінювання ефективності соціальних програм на місцевому рівні та забезпечення сталого фінансування соціально-гуманітарних проєктів в умовах економічних викликів. Актуальним також залишається питання розробки ефективних механізмів взаємодії органів місцевого самоврядування з громадянським суспільством та бізнес-структурами для забезпечення комплексного розвитку соціально-гуманітарної сфери.

Метою статті є проведення комплексного аналізу соціально-гуманітарного розвитку Калинівської територіальної громади та розробка обґрунтованих рекомендацій щодо вдосконалення механізмів управління соціально-гуманітарною сферою для підвищення рівня життя населення.

Виклад основного матеріалу. Калинівська міська територіальна громада розташована у Вінницькій області, на відстані 26,7 км від обласного центру. Громада утворена внаслідок об'єднання Калинівської міської громади та сільських громад Калинівського (Хмільницького) району. Загальна площа громади становить 805 км², чисельність населення – 47071 особа. Адміністративно громада включає місто Калинівку та 23 старостинські

округи, які об'єднують 49 населених пунктів. Стратегічне розташування на трасі М21 створює сприятливі умови для економічного розвитку та залучення інвестицій.

Економічний потенціал громади визначається багатогалузевим промисловим комплексом, до якого входять підприємства шести галузей промисловості (харчова, машинобудування і металообробка, деревообробка, легка, добувна). На території громади функціонують 13 промислових підприємств, серед яких ТОВ «Еко-Сфера», ПрАТ «Калинівський машинобудівний завод», ТОВ «Вінницьке кар'єроуправління», ТОВ «Агромаш-Калина», ПрАТ «Калина», ТОВ «Калинівський молокозавод» та інші.

Важливу роль в економіці громади відіграє сільське господарство. Земельні угіддя становлять 84427,2 га, з них сільськогосподарські угіддя – 66764,9 га, в тому числі орної землі – 57215,8 га. Сільськогосподарську діяльність здійснюють 54 аграрних підприємства, в тому числі 24 сільськогосподарських підприємства. Основною спеціалізацією є вирощування зернових і технічних культур, а також тваринництво.

Структура управління Калинівської міської територіальної громади включає представницький орган – міську раду, яка складається з міського голови, його заступників, секретаря міської ради, депутатів, старост, апарату міської ради та виконавчого комітету. Виконавчі органи представлені Центром надання адміністративних послуг, Службою у справах дітей та сім'ї, Відділом освіти, молоді та спорту, Управлінням соціального захисту та охорони здоров'я, Фінансовим управлінням, Відділом з питань управління комунальною власністю, Відділом культури та туризму.

Важливу роль у забезпеченні життєдіяльності громади відіграють комунальні заклади, установи та підприємства, серед яких КП «Управляюча компанія «Житловик», КП «Благоустрій міста Калинівка», КП «Калинівкаводоканал», КУ «Територіальний центр надання соціальних послуг», КУ «Інклюзивно-ресурсний центр», медичні заклади, заклади освіти та культури.

Інституційна спроможність громади ґрунтується на нормативно-правовій базі, яка включає Статут громади, рішення міської ради про встановлення місцевих податків і зборів, програми соціально-економічного розвитку, інструкції з підготовки бюджетних запитів та інші документи. Аналіз нормативно-правової бази свідчить про наявність необхідних механізмів для ефективного управління, однак виявлено певні проблеми з адаптацією місце-

вих рішень до економічних змін та залученням громадян до процесів управління.

Гуманітарна сфера громади представлена мережею закладів освіти (27 закладів загальної середньої освіти, 18 дошкільних закладів, Калинівський технологічний коледж), медичних закладів (центральна лікарня, 11 амбулаторій сімейної практики, 30 фельдшерських пунктів) та закладів культури (61 заклад).

Аналіз соціальної сфери виявив низку проблем, які потребують вирішення. Середній рівень заробітної плати в громаді становить 15486 грн, що є недостатнім для забезпечення належного рівня життя. Кількість офіційно зареєстрованих безробітних – 201 особа, однак реальний рівень безробіття може бути вищим.

Для підтримки соціально вразливих категорій населення у громаді діє низка програм: Програма соціального захисту населення на 2021-2025 роки; Програма підтримки ветеранів війни, членів їх сімей, членів сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, Захисників та Захисниць України на 2025-2028 роки; Програма забезпечення соціальним захистом внутрішньо переміщених та евакуйованих осіб на 2022-2025 роки; Програма фінансування пільг для окремих категорій громадян на 2021-2025 рік.

Територіальний центр надання соціальних послуг надає 16 базових соціальних послуг, серед яких інформування, консультування, соціальний супровід, догляд вдома, соціальна адаптація, соціальна профілактика та інші.

Результати соціологічного дослідження. З метою оцінки рівня задоволеності мешканців соціальними послугами та визначення основних проблем було проведено соціологічне опитування. У дослідженні взяли участь різні вікові та соціально-демографічні групи населення, що дозволило отримати репрезентативні результати.

За результатами опитування встановлено, що вікова структура респондентів була представлена наступним чином: вікова група 14-18 років становила 25,7%, 19-24 роки – 22,9%, 25-34 роки – 5,7%, 35-44 роки – 20,0%, 45 років і більше – 25,7%. Щодо соціально-демографічного складу опитаних, найбільшу частку складали працівники державних та комунальних установ (42,9%), учні/студенти (37,1%) та мешканці громади без підприємницької чи державної діяльності (20,0%).

Результати опитування продемонстрували, що 68,6% респондентів лише частково задоволені рівнем надання соціальних послуг, 20% повністю задоволені, а 11,4% висловили неза-

Таблиця 1

SWOT-аналіз соціально-гуманітарного розвитку Калинівської міської територіальної громади

Сильні сторони (Strengths)	Слабкі сторони (Weaknesses)
Стратегічне розташування – близькість до Вінниці та розташування на трасі М21.	Відтік молоді до обласного центру Вінниці.
Розвинуте залізничне та автобусне сполучення.	Значна частина доріг потребує капітального ремонту.
Розвинена промисловість – наявність підприємств у шести галузях.	Часткова задоволеність мешканців соціальними послугами.
Розвинутий аграрний сектор – 54 аграрних підприємств.	Відсутність точних даних щодо рівня безробіття.
Сприятливий клімат для розвитку сільського господарства.	Забруднення водою і прибережних територій.
Достатня кількість закладів освіти та медицини.	Зони відпочинку, спортивні та дитячі майданчики потребують облаштування.
Розвинута мережа закладів культури – 61 заклад.	Відсутність можливостей для розвитку молоді (54,3% опитуваних).
Достатня кількість підприємств – 2074 суб'єкта господарювання.	Низька заробітна плата (65,7% опитуваних).
Активна соціальна підтримка – діє низка програм підтримки ветеранів, ВПО, пільгових категорій громадян.	Нестача висококваліфікованих кадрів.

доволення щодо якості та доступності соціальних послуг.

За результатами проведеного дослідження визначено рейтинг актуальних проблем громади, на які вказали респонденти:

- низький рівень заробітної плати (65,7% опитаних);
- відсутність можливостей для молоді (54,3%);
- незадовільний стан дорожньої інфраструктури (48,6%);
- недостатній розвиток культурних і спортивних заходів (28,6%);
- обмежений доступ до медичних послуг (17,1%);
- нестача робочих місць (14,3%);
- відсутність сприятливих умов для розвитку підприємницької діяльності (14,3%).

Аналіз статистичних даних щодо звернень громадян до Калинівської міської ради за 2024 рік (3541 звернення, що на 146 більше ніж за 2023 рік) виявив наступну структуру звернень за тематикою: питання соціального захисту (2754), аграрної політики і земельних відносин (611), комунального господарства (55), сім'ї та гендерної політики, захисту прав дітей (68), освіти (10), охорони здоров'я (11).

Зафіксоване зростання кількості звернень щодо соціального захисту (+7% за 2024 рік у порівнянні з 2023 роком) свідчить про посилення соціальної напруженості та зростання потреб громадян у соціальній підтримці, що може вказувати на недостатню ефективність реалізації існуючих програм соціального захисту.

На основі комплексного дослідження соціально-економічних показників, інституційного та функціонального аналізу здійснено SWOT-аналіз соціально-гуманітарного розвитку Калинівської міської територіальної громади (табл. 1).

Соціально-гуманітарний розвиток територіальної громади представляє собою комплексний процес, що охоплює широкий спектр аспектів життєдіяльності населення: від забезпечення базових соціальних послуг до культурного та освітнього розвитку. Ключовими компонентами даного процесу виступають програми соціального захисту, спрямовані на підтримку різних цільових груп населення, зокрема ветеранів, внутрішньо переміщених осіб та представників інших пільгових категорій громадян.

Здійснений категоріальний аналіз дозволив ідентифікувати системні взаємозв'язки між структурними елементами соціально-гуманітарного розвитку Калинівської територіальної громади. Встановлено, що програми соціального захисту функціонально пов'язані

з механізмами соціальної адаптації та інклюзії, що в сукупності створює інтегровану систему підтримки для соціально вразливих категорій населення.

Можливості (Opportunities)	Загрози (Threats)
Інвестиційний потенціал – наявність вільних земельних ділянок та корисних копалин.	Міграція населення – відтік молоді та робочої сили.
Розвиток транспортного вузла – можливість створення логістичних центрів.	Зростання екологічних ризиків через діяльність промислових підприємств.
Розширення соціальних програм.	Залежність від аграрного сектору – уразливість економіки.
Залучення грантів та державного фінансування.	Недостатня підтримка малого бізнесу.
Розвиток малого та середнього бізнесу.	Централізація адміністративних послуг.

* Джерело: складено автором

Аналіз документації Калинівської міської ради засвідчив, що реалізація затверджених програм соціального захисту потребує належного фінансового забезпечення, яке виступає критичним фактором їх ефективної імплементації та забезпечення довготривалої сталості соціально-гуманітарного розвитку громади. За результатами дослідження виявлено, що основою ефективного соціально-гуманітарного розвитку територіальної громади є синергетична взаємодія між програмами соціального спрямування, інфраструктурними проектами, освітніми ініціативами та механізмами фінансової підтримки.

Висновки. Проведене дослідження соціально-гуманітарного розвитку Калинівської міської територіальної громади дозволило виявити основні проблеми та можливості для вдосконалення механізмів управління соціальною сферою.

Калинівська міська територіальна громада має значний потенціал для розвитку завдяки вигідному географічному розташуванню, наявності промислових підприємств та розвинутому аграрному сектору. Водночас, громада стикається з низкою проблем, серед яких: відтік молоді, недостатня задоволеність населення соціальними послугами, низький рівень заробітної плати, незадовільний стан інфраструктури. Аналіз структури управління громади показав наявність необхідних елементів для ефективного функціонування, однак виявлено потребу в покращенні координації між органами влади, оптимізації адміністративних процесів та забезпеченні стабільного фінансування комунальних підприємств.

Соціологічне опитування виявило, що 68,6% респондентів лише частково задоволені рівнем соціальних послуг, а 65,7% вважають низький рівень заробітної плати головною проблемою громади. Це свідчить про необхідність удосконалення місцевої політики у сфері соціального захисту, економічного розвитку та покращення інфраструктури. Аналіз звернень громадян показав зростання кількості звернень щодо соціального захисту (+7% за 2024 рік), що може вказувати на недостатню ефективність реалізації існуючих соціальних програм або на зростання потреби в соціальній підтримці.

Проведений SWOT-аналіз дозволив визначити сильні та слабкі сторони громади, а також можливості та загрози для її розвитку, що створює основу для формування стратегічних напрямів вдосконалення механізмів соціально-гуманітарного розвитку.

На основі проведеного дослідження сформульовано наступні рекомендації щодо

вдосконалення механізмів соціально-гуманітарного розвитку Калинівської міської територіальної громади. У сфері соціального забезпечення підвищити ефективність реалізації програм підтримки населення шляхом запровадження системи моніторингу та оцінки результативності. Розширити спектр соціальних послуг, особливо для молоді та осіб з інвалідністю та забезпечити додаткове фінансування соціальних програм через залучення грантів та міжнародної технічної допомоги.

У сфері економічного розвитку запровадити програми мікрокредитування та податкові пільги для стимулювання малого та середнього бізнесу. Створити інвестиційний паспорт громади та розробити стратегію залучення інвестицій і організувати навчальні програми для підприємців та молоді, спрямовані на розвиток підприємницьких навичок.

У сфері інфраструктури розробити та впровадити довгострокову програму ремонту та модернізації дорожньої інфраструктури, розширити мережу громадського транспорту для забезпечення кращої доступності віддалених населених пунктів та облаштувати зони відпочинку, спортивні та дитячі майданчики.

У сфері молодіжної політики створити молодіжний центр для організації дозвілля та розвитку молоді, запровадити програми підтримки молодіжних ініціатив і розширити можливості для творчого та професійного розвитку молоді.

У сфері управління оптимізувати адміністративні процедури та підвищити якість надання адміністративних послуг; запровадити електронне врядування для спрощення взаємодії мешканців з органами влади і посилити громадський контроль за виконанням місцевих програм та використанням бюджетних коштів.

У сфері комунікації підвищити рівень інформованості населення про діяльність органів місцевого самоврядування та наявні соціальні послуги. Організувати регулярні консультації з громадськістю щодо пріоритетів розвитку громади і створити платформу для обговорення та вирішення проблем громади.

Механізми впровадження запропонованих змін передбачають удосконалення процесу планування бюджету громади з урахуванням пріоритетів розвитку, залучення зовнішніх фінансових ресурсів, посилення взаємодії між місцевими органами влади, громадськими організаціями та представниками бізнесу. Запровадження системи моніторингу та оцінки ефективності реалізації програм дозволить оперативно вносити корективи та забезпечить цільове використання бюджетних коштів.

Реалізація запропонованих рекомендацій сприятиме підвищенню ефективності механізмів соціально-гуманітарного розвитку Калинівської міської територіальної громади, покращенню якості життя мешканців та створенню сприятливих умов для сталого розвитку громади.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Аналітична інформація про організацію роботи зі зверненнями громадян за 2024 рік. Офіційний сайт Калинівської міської ради. URL: <https://kalynivka-mr.gov.ua/news/1740994261/>.
2. Бакуменко В. Д., Надолішній П. І. Теоретичні та організаційні засади державного управління: навч. посіб. Київ: Міленіум, 2003. 256 с.
3. Берданова О. В., Вакуленко В. М., Валентюк І. В., Ткачук А. Ф. Стратегічне планування розвитку об'єднаної територіальної громади: навч. посіб. Київ: НАДУ, 2017. 121 с.
4. Васильєва О. І., Васильєва Н. В. Концептуальні засади сталого розвитку територіальних громад. Інвестиції: практика та досвід. 2018. № 8. С. 74-78.
5. Лист Калинівської міської ради Вінницької області від 03.03.2025 № 03-32/11-з. м. Калинівка, 2025.
6. Опитування щодо соціально-гуманітарного розвитку м. Калинівка. URL: https://docs.google.com/forms/d/1N2DMymNY2GBC6EJAf_ueFUeC0xbvATPhnOZlfbbaazM/edit#responses.
7. Положення про комісію щодо визначення та відшкодування збитків власникам землі та землекористувачам на території Калинівської міської територіальної громади: рішення Калинівської міської ради від 21.08.2023. № 373. URL: <https://kalynivka-mr.gov.ua/news/1705395902/>.
8. Про встановлення місцевих податків та зборів на території Калинівської міської територіальної громади: рішення Калинівської міської ради від 21.05.2024. № 4167. URL: <https://kalynivka-mr.gov.ua/news/1716530219/>.
9. Про встановлення розмірів орендної плати за земельні ділянки комунальної власності Калинівської міської територіальної громади: рішення Калинівської міської ради від 21.05.2024. № 4168. URL: <https://kalynivka-mr.gov.ua/news/1716530278/>.
10. Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності: Закон України від 11.09.2003. № 1160-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1160-15#Text>.
11. Про затвердження Інструкції з підготовки бюджетних запитів головними розпорядниками бюджетних коштів до проекту бюджету Калинівської міської територіальної громади на 2025 рік: наказ Калинівської міської ради від 22.10.2024. № 24. URL: <https://kalynivka-mr.gov.ua/news/1729754710/>.
12. Про затвердження переліку соціальних послуг, що надаються КУ «Територіальний центр надання соціальних послуг» Калинівської міської ради: рішення Калинівської міської ради від 07.06.2023. № 3812. URL: <https://kalynivka-mr.gov.ua/docs/1445413/>.
13. Про затвердження Програми впровадження інноваційних технологій підготовки, перепідготовки, підвищення кваліфікації робітничих кадрів на базі ДНЗ «Гушинецьке ВПУ» та покращення умов проживання та навчання студентів на 2023–2025 роки: рішення Калинівської міської ради від 04.05.2023. № 3797. URL: <https://kalynivka-mr.gov.ua/docs/1590526/>.
14. Про затвердження Програми для кривдників на 2024–2026 роки: рішення Калинівської міської ради від 21.05.2024. № 4171. URL: <https://kalynivka-mr.gov.ua/docs/1709765/>.
15. Про затвердження Програми забезпечення соціальним захистом внутрішньо переміщених та евакуйованих осіб на території Калинівської міської територіальної громади на 2022–2025 роки: рішення Калинівської міської ради від 29.03.2022. № 117. URL: <https://kalynivka-mr.gov.ua/docs/1722073/>.
16. Про затвердження Програми роботи з обдарованими дітьми та молоддю Калинівської міської територіальної громади на 2021–2025 роки: рішення Калинівської міської ради від 15.12.2020. № 58. URL: <https://kalynivka-mr.gov.ua/docs/620164/>.
17. Про затвердження Програми розвитку інформатизації освіти, забезпечення якісних освітніх послуг та підтримки талановитої молоді Калинівського технологічного фахового коледжу на 2021–2025 роки: рішення Калинівської міської ради від 20.01.2023. № 3703. URL: <https://kalynivka-mr.gov.ua/docs/1589629/>.
18. Про затвердження програми соціального захисту населення Калинівської міської територіальної громади на 2021–2025 роки: рішення Калинівської міської ради від 15.12.2020. № 61. URL: <https://kalynivka-mr.gov.ua/docs/620184/>.
19. Про затвердження програми фінансування пільг для окремих категорій громадян Калинівської територіальної громади на 2021–2025 рік: рішення Калинівської міської ради від 25.02.2021. № 388. URL: <https://kalynivka-mr.gov.ua/docs/1521300/>.
20. Про затвердження Програми «Фінансової підтримки комунальних підприємств Калинівської міської ради на 2023–2025 роки»: рішення Калинівської міської ради від 21.12.2022. № 3683. URL: <https://kalynivka-mr.gov.ua/docs/1589392/>.
21. Про затвердження Статуту Калинівської міської об'єднаної територіальної громади (зі змінами): рішення Калинівської міської ради від 21.11.2017. № 259. URL: <https://kalynivka-mr.gov.ua/docs/116772/>.
22. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>.
23. (Стратегія розвитку Калинівської міської територіальної громади до 2030 року. м. Калинівка, 2021. 53 с. URL: <https://kalynivka-mr.gov.ua/news/1701465962/>.